

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
канд. хімічних наук, доц.
Пантелеймонов А. В.

“ 24 ” червня 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Корпоративне управління

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)
спеціальності 074 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва)
освітня програма _____
(шифр і назва)
спеціалізації Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)
факультет Економічний

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету «20» червня 2019 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Дорошенко Ганна Олександрівна**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри
економіки та менеджменту

Протокол від “19” червня 2019 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

(підпис)

(Дорошенко Г. О.)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “19” червня 2019 року № 10

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Свтушенко В.А.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Корпоративне управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти спеціальності 074 Публічне управління та адміністрування спеціалізація Публічне управління та адміністрування

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі економіко-правового характеру про систему відносин між зацікавленими особами в системі корпоративного управління з метою підвищення ефективності функціонування корпорацій як господарюючого суб'єкта і соціально - економічного інституту в ринковій економіці.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- сутність системи корпоративного управління;
- місце корпоративного управління в загальній системі управління підприємством;
- зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на систему корпоративного управління;
- міжнародні та національні стандарти корпоративного управління;
- характеристику та елементи моделей корпоративного управління;
- законодавчі та нормативні основи регулювання корпоративних відносин в Україні;
- структуру управління акціонерним товариством;
- механізм управління державними корпоративними правами;
- інструменти ринку цінних паперів.

Результати вивчення дисципліни дозволять сформулювати ряд відповідних професійних і особистісних компетенцій:

Загальні компетентності:

Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свободи людини і громадянина України.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Фахові компетентності:

Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

1.3. Кількість кредитів: Денна форма навчання - 4
Заочна (дистанційна) форма навчання - 4

1.4. Загальна кількість годин: Денна форма навчання – 120 годин
Заочна (дистанційна) форма навчання – 120 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
32 год.	4/8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	2/2 год.
Самостійна робота	
46 год.	99 год.
Індивідуальні завдання	
10 год.	5 год.

1.6. Заплановані результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПРН 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПРН 14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ПРН 15. Застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади корпоративного управління

Тема 1. Предмет курсу «Корпоративне управління»

Зміст: Сутність корпоративного управління. Еволюція корпоративних відносин. Місце корпоративного управління в системі зального менеджменту. Структурні елементи корпоративного управління

Тема 2. Моделі корпоративного управління

Зміст: Загальна характеристика моделей корпоративного управління. Інсайдерські та аутсайдерські системи корпоративного управління. Англо-американська модель. Німецька (західноєвропейська) модель. Японська модель.

Тема 3. Міжнародні та національні стандарти корпоративного управління

Зміст: Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Принципи корпоративного управління Європейського банку реконструкції і розвитку. Принципи корпоративного управління Міжнародної мережі по корпоративному управлінню. Зasadничі принципи корпоративного управління євроакціонерів 2000. Принципи і рекомендації, що стосуються корпоративного управління, Європейською асоціацією торговців коштовними паперами. Кодекси корпоративної поведінки

Тема 4. Регулювання корпоративних стосунків в Україні

Зміст: Законодавчі норми корпоративного управління. Принципи корпоративного управління в Україні. Права акціонерів. Наглядова рада. Виконавчий орган. Посадові особини акціонерного товариства. Розкриття інформації та прозорість. Контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства. Заінтересовані особини. Органи, регулюючі корпоративне управління в Україні. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Антимонопольний комітет. Фонд державного майна України.

Тема 5. Підприємства в системі корпоративного управління

Зміст: Унітарні і корпоративні підприємства. Види господарських товариств в Україні. Об'єднання підприємств. Процедура створення господарських товариств. Склад і правовий режим майна господарського товариства.

Тема 6. Ринок цінних паперів України і його значення в сучасних умовах

Зміст: Сутність і роль фондового ринку в Україні. Інструменти ринку коштовних паперів. Обіг цінних паперів в Україні. Акції. Виплата дивідендів по акціях. Механізм здійснення IPO. Облігації. Інші види коштовних паперів

Тема 7. Інформація в системі корпоративного управління

Зміст: Визначення та характеристики управлінської інформації. Зовнішні та внутрішні інформаційні джерела. Формування інформаційного середовища корпорації. Розкриття та захист інформації.

Розділ 2. Управління акціонерним товариством

Тема 8. Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління

Зміст: Акціонерне товариство і корпорація: підходи до визначення основних рис корпорації. Етапи становлення акціонерної форми власності в Україні. «Приватизаційний» етап. «Передкорпоративний» етап. «Корпоративний» етап. Механізм створення і функціонування акціонерного товариства.

Тема 9. Структура управління акціонерним товариством

Зміст: Загальні збори акціонерів. Реєстрація акціонерів та реєстраційна комісія. Голосування. Лічильна комісія. Позачергові загальні збори акціонерів. Оскарження рішення загальних зборів акціонерів. Удосконалення проведення процедури загальних зборів акціонерів. Наглядова рада. Моделі наглядової ради. Незалежні директори. Чисельність і склад ради директорів. Засідання наглядової ради. Компетенція наглядової ради. Комітети у складі наглядової ради. Корпоративний секретар. Виконавський орган. Ревізійна комісія. Незалежний аудитор.

Тема 10. Управління державними корпоративними правами

Зміст: Держава як суб'єкт корпоративного управління. Суб'єкти управління корпоративними правами держави. Критерії ефективності управління корпоративними правами держави.

Розділ 3. Специфічні особливості корпоративного управління

Тема 11. Чинники негативної дії на діяльність акціонерних суспільств

Зміст: Корпоративні конфлікти. Рейдерство. Грінмейл

Тема 12. Корпоративна соціальна відповідальність і корпоративна культура в структурі управління акціонерним товариством

Зміст: Сутність і економічна природа корпоративної соціальної відповідальності. Типи корпоративної соціальної відповідальності. Перспективи розвитку корпоративної соціальної відповідальності в Україні. Формування корпоративної культури в акціонерному товаристві

Тема 13. Ефективність корпоративного управління

Зміст: Підходи до організаційної ефективності. Ефективність як досягнення балансу інтересів учасників корпоративних відносин. Рейтинги корпоративного управління

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін	с р		л	п	ла б	інд	с р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1 Теоретико-методологічні засади корпоративного управління												
Тема 1. Предмет дисципліни «Корпоративне управління»	7	2	2			3	5					5
Тема 2. Моделі корпоративного управління	7	2	2			3	5					5
Тема 3. Міжнародні та національні стандарти корпоративного управління	7	2	2			3	7	2				5
Тема 4. Регулювання корпоративних стосунків в Україні	7	2	2			3	5					5
Тема 5. Підприємства в системі корпоративного управління	7	2	2			3	5					5
Тема 6. Ринок цінних паперів України і його значення в сучасних умовах	7	2	2			3	5					5
Тема 7. Інформація в системі корпоративного управління	5	1	1			3	8		1			7
Разом за розділом 1	52	13	13		5	21	40	2/3	1			37
Розділ 2. Управління акціонерним товариством												
Тема 8. Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління	12	4	4			4	10					10
Тема 9. Структура управління акціонерним товариством	16	6	6			4	11					11
Тема 10. Управління державними корпоративними правами	8	2	2			4	11					11
Разом за розділом 2	36	12	12			12	32	-/3	-/2			32
Розділ 3. Специфічні особливості корпоративного управління												
Тема 11. Чинники негативної дії на діяльність акціонерних суспільств	10	3	3			4	11		1			10
Тема 12. Корпоративна соціальна відповідальність і корпоративна культура	8	2	2			4	10					10
Тема 13. Ефективність корпоративного управління	9	2	2			5	12					10
Разом за розділом 3	32	7	7		5	13	33	2/2	1			30
Усього годин	120	32	32		10	46	120	4/8	2/2		5	99

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет курсу «Корпоративне управління	2	1
2	Моделі корпоративного управління	2	
3	Міжнародні та національні стандарти корпоративного управління	2	
4	Регулювання корпоративних стосунків в Україні	2	
5	Підприємства в системі корпоративного управління	2	
6	Ринок цінних паперів України і його значення в сучасних умовах	2	
7	Інформація в системі корпоративного управління	2	1
8	Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління	4	
9	Структура управління акціонерним товариством	4	
10	Управління державними корпоративними правами	4	
11	Чинники негативної дії на діяльність акціонерних суспільств	2	1
12	Корпоративна соціальна відповідальність і корпоративна культура	2	
13	Ефективність корпоративного управління	2	
	Разом	32	2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури по темах, які викладаються на лекціях	30	80
2	Підготовка до практичних занять	5	5
3	Підготовка презентації доповіді.	11	14
4	Виконання контрольної роботи	10	5
	Разом	56	104

6. Індивідуальні завдання

За навчальним планом передбачено дві контрольні роботи для студентів денної форми навчання та одну – для студентів заочної (дистанційної) форми навчання.

7. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до «Положення про організацію освітнього

процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», контрольні заходи включають: поточний та підсумковий контроль.

Організація поточного контролю знань студентів денної форми навчання

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність й активність роботи студентів впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни «Корпоративне управління» на практичних заняттях;

- виконання завдання для самостійного опрацювання;

- виконання контрольних завдань протягом семестру.

Оцінюванню підлягають відповіді, які надаються студентами в процесі експрес-контролю або під час обговорення питань.

При контролі самостійної роботи оцінюванню будуть підлягати роботи, виконані студентами при підготовці до практичних завдань. Види робіт та характер завдань (самостійне опрацювання окремих питань дисципліни, вирішення завдань) визнаються викладачем у процесі вивчення дисципліни протягом семестру.

Організація поточного контролю студентів заочної форми навчання

Поточний контроль знань студентів здійснюється у формі перевірки виконаної студентом самостійної роботи на практичних заняттях та як результат написання контрольної роботи.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів. Максимальна сума балів за семестр складає 60 балів. Максимально 40 балів дається за відповіді на екзамені

Підсумковий контроль, що проводиться у формі екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

8. Схема нарахування балів

для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

для студентів денної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Контрольна робота, передбачена навчальним планом		
T1-T7	T8- T10	T11- T13		40	100
По 4	По 3	По 3	14		

T1, T2 ... – теми розділів

для студентів заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Контрольна робота, передбачена навчальним планом		
T1-T7	T8- T10	T11- T13		40	100
По 4	По 3	По 3	14		

T1, T2 ... – теми розділів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Про акціонерні товариства: закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. Дата оновлення: 01.05.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення 05.01.2019).

2. Поважний О. С. Корпоративні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Донецьк: Издательство, 2012. 200 с.

Допоміжна література

3. Корпоративне управління і права акціонерів. К., 1997. 50 с.

4. Голівер В. П. Якість корпоративного управління: теоретико-методичні аспекти формування та оцінки. Ефективна економіка: електрон. наук. фахове вид. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6469> (дата звернення 05.01.2019).

5. Паунд Д. Будущая модель корпоративного управления. Корпоративное управление. М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. С. 86 – 110.

6. Шипшова А. В. Семейная модель корпоративного управления. Современные наукоемкие технологии. 2014. № 7-1. С. 105.

7. Євтушевський В. А. Корпоративне управління: підручник. К.: Знання, 2006. 406 с.

8. Румянцев С. А. Українська модель корпоративного управління: становлення та розвиток. К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. 149 с.

9. Леось А. Ю. Удосконалення корпоративного управління на підприємствах. Економіка і право. 2013. № 4. С. 88-96.

10. Мозгова Л. О. Методичні підходи до оцінки якості корпоративного управління підприємством. URL: http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61880.doc.htm (дата звернення 05.01.2019).

11. Поліщук Т. О. Показники ефективності корпоративного управління на підприємствах: сучасні аспекти. URL: www.dbuara.dp.ua (дата звернення 05.01.2019).

12. Романюк В. М. Еволюція розвитку моделей корпоративного управління в умовах конкуренції. Бізнес інформ. 2015. № 7. С. 288-294.

13. Паунд Д. Будущая модель корпоративного управления. Корпоративное управление. М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. С. 86-110.

14. Прохорова В. В. Розвиток корпоративного сектору як передумова ефективної реалізації трансформаційних процесів в економіці. Вісник економіки

15. Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance (Cadbury Report). 1992. URL: <http://cadbury.cjbs.archios.info/report> (дата звернення 05.01.2019).

16. Lynch R. Corporate strategy. London: Pitman Publishing, 1997. 850 p.

17. Principles of Corporate Governance G20/OЭСР, OECD Publishing, Paris. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264252035-ru> (дата звернення: 05.01.2019).

18. Fernandes Nuno. Finance for Executives: A Practical Guide for Managers. London: NPVPublishing, 2014. 350 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Нормативні акти у сфері управління inform.od.ua
2. Єдине вікно доступу до освітніх ресурсів <http://window.edu.ru>
3. Ділова література з економіки, менеджменту, реклами і маркетингу, управління персоналом, психології бізнесу, інформаційних технологій і т.д.
<http://window.edu.ru> <http://www.profibook.com.ua>
4. Internet-банкінг, Internet-страхування, Internet-маркетинг, електронна комерція, міжнародний бізнес, робота на фондових ринках <http://www.airn.net>
5. "УКРІНФОРМ: БІЗНЕС - НОВИНИ" <http://info.dinau.com.ua>
6. Ukraine Business & Economy <http://www.oon.com.ua>
7. Офіційний сайт Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. "Електронні вісті" <http://www.elvisti.com>
9. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://www.rada.gov.ua>